

רשומות

הצעות חוק

הכנסת

30 במאי 2007

152

י"ג בסיון התשס"ז

עמוד

הצעת חוק שירות המדינה (משמעת) (תיקון מס' 13) (השעיית עובד שהוגש נגדו כתב אישום בעבירות מין או אלימות חמורות), התשס"ז-2007 182

מתפרסמת בזה הצעת חוק של חברי הכנסת מטעם ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת:

הצעת חוק שירות המדינה (משמעת) (תיקון מס' 13) (השעיית עובד שהוגש נגדו כתב אישום בעבירות מין או אלימות חמורות), התשס"ז-2007*

תיקון סעיף 47 .1. בחוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג-1963, בסעיף 47, אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

ד ב ר י ה ס ב ר

ההסדר המוצע נועד לחול רק על עובדים בשירות המדינה, שהוראות חוק המשמעת חלות עליהם, ואין בו כדי לשנות את הנורמות החלות על עובדים אחרים האחראים במסגרת עבודתם על קטינים וחסרי ישע, בדיון בוועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת נמסר כי לכל הפחות בנוגע לפגיעה בחסרי ישע, הנורמה המוצעת בהצעת החוק כבר מקוימת הלכה למעשה.

לפסקאות (1) ו-(3) של סעיף קטן (א) המוצע

מוצע לקבוע כי כאשר הוגש כתב אישום נגד עובד המדינה אשר במסגרת עבודתו היה אחראי על קטינים או חסרי ישע, בחשד לביצוע עבירות מין או אלימות חמורות בקטין או בחסר ישע שהעובד היה אחראי עליו במסגרת עבודתו - ברירת המחדל תהיה השעיית העובד ממשרתו. בהתקיים נסיבות אלה יש חשש מבוסס למדי שאם העובד לא יושעה, תיגרם פגיעה בשלום של קטינים או חסרי ישע שעליהם הוא אחראי. שינוי נקודת האיזון בנסיבות אלה מוצדק גם לנוכח חומרת הנזק שעלול להיגרם לקטינים או לחסרי ישע אם העובד אמנם ביצע את המעשה המיוחס לו. ובייחוד אם ימשיך לבצע מעשים דומים. הנסיבות שבהן תחול ההוראה המוצעת מצומצמות למצבים חריגים בחומרתם מכמה היבטים:

1. אופי תפקידו של העובד - הצעת החוק תחול על עובד שבמסגרת עבודתו הופקדו תחת חסותו קטינים או חסרי ישע שעליהם הוא אמור להגן ושסביבתו הם אמורים להרגיש בטוחים;

2. חולשת האוכלוסייה הנפגעת - הצעת החוק תחול במקרים של פגיעה בקטינים או בחסרי ישע אשר אינם מסוגלים להגן על עצמם בכוחות עצמם, ופעמים רבות אלה קטינים וחסרי ישע שלא זכו להגנה מספקת גם בבתיהם וקוקים לשיקום ולטיפול;

3. חומרת הנזק שעלול להיגרם - מלבד הנזקים הפיזיים, גם הנזקים הנפשיים שעלולים להיגרם לקטין או לחסר ישע

סעיף 47(א) לחוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג-1963 (להלן - חוק המשמעת), מקנה לנציב שירות המדינה (להלן - הנציב) סמכות שבשיקול דעת להשעות עובד מדינה בהתקיים אחד מאלה: (1) הוגשה נגד העובד קובלנה על עבירת משמעת; (2) נפתחה חקירה פלילית נגד העובד בעבירה שלדעת הנציב יש עמה קלון. במקרה זה נדרשת התייעצות עם היועץ המשפטי לממשלה או בא כוחו טרם ההחלטה בדבר השעיה. סעיף 48 לחוק המשמעת מאפשר גם לשר הממונה על עובד המדינה או למנהל הכללי של המשרד הממשלתי הנוגע ברבר להשעות עובד השעיה דחופה או להעביר עובד מתפקידו העברה דחופה לתקופה של 14 ימים, הניתנת להארכה עד ל-30 ימים בסך הכל, בנסיבות המפורטות בסעיף האמור.

בשני המקרים הסמכות להשעות את העובד היא סמכות שברשות, ותנאי להפעלתה הוא מתן הזדמנות לעובד להביא את טענותיו בענין ההשעה, תוך זמן שניתן לקצוב לו לשם כך.

הצעת החוק המתפרסמת בזה מוצעת נוכח אירועים שבהם, על פי הנתען, עובד במעון לאנשים עם פיגור שכלי פגע בחוסים שעליהם היה אחראי, ואף על פי כן המשיך לשמש בתפקידו. הצעת החוק מבקשת להעביר מסר ציבורי ולחזק בפועל את ההגנה על שלומם של קטינים וחסרי ישע במקרים מעין אלה. זאת, באמצעות קביעת נורמה שלפיה במקרים מסוימים וחסרי ישע בחומרתם, ובהתקיים תנאים שיפורטו להלן, ברירת המחדל תהיה השעיית העובד ממשרתו, וכל החלטה אחרת תחייב הסבר מפורט בכתב.

בכך, תשתנה נקודת האיזון בין ההגנה על העובד, וכוונתו כעובד וכבודו כאדם, וחזקת החפות העומדת לו כל עוד לא הורשע בדיון מחד גיסא, לבין ההגנה על שלומם של קטינים וחסרי ישע הנתונים להשגחת האחראים עליהם, ועל תקינות השירות הציבורי מאידך גיסא, ותינתן עדיפות להגנה על שלומם של קטינים וחסרי ישע גם במחיר של פגיעה בזכויות ובאינטרסים האמורים.

* הצעת חוק מס' פ/1562: הועברה לוועדה ביום ח' בכסלו התשס"ז (29 בנובמבר 2006).
1 ס"ח התשכ"ג, עמ' 50; התשס"ה, עמ' 719.

"(א1) (1) עובד אשר במסגרת עבודתו היה אחראי על קטין או חסר ישע, והוגש נגדו כתב אישום בחשד לביצוע עבירת מין או אלימות חמורה בקטין או בחסר ישע אשר עליו היה אחראי כאמור, ישעה אותו נציב השירות ממשרתו בשירות המדינה, אלא אם כן שוכנע כי קיימים טעמים מיוחדים המצדיקים שלא להשעותו.

לפסקה (2) מוצעות שתי גרסאות:

גרסה א':

מוצע שלא לכלול את פסקה (2).

גרסה ב':

(2) החלטת נציב השירות שלא להשעות עובד, או להפסיק את השעייתו, לא תינתן אלא אם כן הובטח כי עד גמר ההליכים בעניינו לא ישהה העובד, במסגרת עבודתו, באזור שבו נמצא הקטין או חסר הישע שבו בוצעה העבירה לפי עובדות כתב האישום.

ד ב ר י ה ס ב ר

לפסקאות (2) של סעיף קטן (א1) המוצע שתי גרסאות

בגרסה ב' מוצע להוסיף הוראה המגבילה את שיקול דעתו של הנציב, ולפיה אם הנציב מחליט שלא להשעות את העובד, מוטלת עליו, נוסף על החובה לנמק את החלטתו ולפרטה, גם חובה להבטיח כי עד גמר ההליכים בענינו של העובד הוא לא ישהה, במסגרת עבודתו, בקרבת הקטין או חסר הישע שבו בוצעה העבירה לפי כתב האישום. הגישה שביסוד גרסה זו היא שכל עוד נותר בידי הנציב שיקול דעת אם להשאיר את העובד בקרבת הקטין או חסר הישע הנפגע לכאורה, אין בשינוי ברירת המחדל משום הגנה מספקת. מנגד, נטען בדיונים שהתקיימו בוועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת כי קביעת הוראה שאין בה כל שיקול דעת היא בגדר פגיעה בזכויות העובד מעבר למידה הנדרשת, כי היפוך ברירת המחדל וקביעת חובות הנמקה והיועצות די בהן כדי להשיג את תכלית הצעת החוק, וכי המציאות מורכבת ורבת פנים ולכן אין מקום להוראות גורפות שאינן מאפשרות לגורמים המוסמכים להתייחס לנסיבות של כל מקרה לגופו. הגרסאות יידונו בוועדה בהמשך הליכי החקיקה.

לפסקאות (4) ו(5) של סעיף קטן (א1) המוצע

למען הסר ספק, הצעת החוק אינה באה לגרוע מסמכות ההשעיה הכללית של הנציב הקיימת החל משלב הפתיחה בחקירה הפלילית וביחס לכל עבירה שהנציב סבור שיש עמה קלון, ואף אינה באה לגרוע מסמכות ההשעיה הדהופה הנתונה לשר או למנהל הכללי של המשרד הממשלתי שבו מועסק העובד לפי סעיף 48 לחוק המשמעת.

מפגיעה בו בידי מי שאחראי עליו ושבו הוא נותן אמון עשויים להיות קשים ביותר ולעתים בלתי הפיכים, ולהימנע שנים רבות;

4. סוג העבירות - הצעת החוק תחול רק אם הוגש כתב אישום בחשד לביצוע עבירה מתוך רשימה של עבירות מין ואלימות חמורות המפורטות בפסקה (6) לסעיף המוצע;

5. התשתית הראייתית - חובת ההשעיה כמוצע תחול מרגע שהוגש נגד העובד כתב אישום; משמעות הדבר היא שנאסף די חומר חקירה שממנו עולה, לפי עמדתן המקצועית של הרשות החוקרת ושל הרשות התובעת, אשמתו הלבאורית בפלילים של העובד.

מוצע להותיר בידי הנציב שיקול דעת להחליט שלא להשעות את העובד או להחליט על הפסקת השעייתו גם במקרים האמורים, אם הוא סבור שיש טעמים מיוחדים המצדיקים זאת.

כדי להבטיח שהחלטה על אי השעיה או על הפסקת השעיה בנסיבות כה חמורות תינתן רק במקרים חריגים שיש בהם הצדקה אמיתית לכך, קובעת הצעת החוק כי החלטה כאמור תינתן בכתב ותפרט את הנימוקים שביסודה. כל החלטה שתקבל בענינו של אותו עובד - השעייתו, או השעייתו או הפסקת השעייתו - טעונה התייעצות עם היועץ המשפטי לממשלה או בא כוחו, אשר בירו מלוא חומר החקירה והמידע בנוגע להליך הפלילי שנפתח נגד העובד.

(3) החלטת נציב השירות שלא להשעות עובד, או להפסיק את השעייתו, תינתן בכתב ויפורטו בה הטעמים כאמור בפסקה (1); החלטה על השעיית עובד, אי השעייתו או הפסקת השעייתו לפי סעיף קטן זה טעונה התייעצות עם היועץ המשפטי לממשלה או בא כוחו.

(4) אין בהוראות סעיף קטן זה כדי לגרוע מהסמכות להשעות עובד לפי סעיף קטן (א) ולפי סעיף 48.

(5) הוראות סעיף זה יחולו גם על השעיה לפי סעיף קטן זה, לרבות ההוראות לענין מתן הזדמנות לעובד להביא את טענותיו ולענין הסמכות להעביר עובד זמנית לעבודה אחרת.

(6) בסעיף קטן זה -

"אחראי על קטין או חסר ישע" ו"חסר ישע" - כהגדרתם בסעיף 368א לחוק העונשין, התשל"ז-1977² (בסעיף זה - חוק העונשין);

"עבירת מין או אלימות חמורה" - עבירה לפי סעיפים 298, 300, 305, 329, 333, 335, 345, 346, 347, 347א, 348, 351, 368ב, 368ג ו-377א לחוק העונשין."

ד ב ר י ה ס ב ר

47(ר) לחוק. לענין תקופת ההשעיה תחול הוראת סעיף 47(ה) לחוק, הקובעת שככלל ההשעיה תימשך עד גמר ההליכים הפליליים או המשמעתיים בענינו של העובד, אם נפתחו, אך גם מאפשרת להפסיק את ההשעיה במועד מוקדם יותר ואולם, הפסקת ההשעיה במועד מוקדם יותר תחייב החלטה בכתב ופירוט של הטעמים המצדיקים זאת. בהתאם להוראות סעיף קטן (א) המוצע.

יתר ההוראות בסעיף 47 לחוק המשמעת, החלות כאשר הנציב רשאי להשעות עובד מעבודתו, יחולו גם על סמכות ההשעיה לפי סעיף קטן (א) המוצע. כך, למשל, תחול על הנציב החובה הקבועה בסעיף 47(ב) ליתן לעובד הזדמנות להביא את טענותיו, לפני שיקבל החלטה סופית בענין. כמו כן, יוכל הנציב להביא בחשבון, במסגרת הטעמים המיוחדים המצדיקים שלא להשעות את העובד, את האפשרות להעביר את העובד זמנית לעבודה אחרת, כאמור בסעיף

חברי הכנסת: רן בהן, נאדיה חילו, אריה אלדרה, אורי אריאל, דב חנין, אסתר יונה טרומן, שלי יחימוביץ, משה כחלון, מיכאל מלביאור, אורית נוקר

² ס"ח התשל"ז, עמ' 226.